

У. І. Моторнюк, С. В. Сліпачик
ORCID ID:¹ 0000-0002-8628-3560, ² 0009-0001-3107-5422
Національний університет «Львівська політехніка»
Кафедра зовнішньоекономічної та митної діяльності

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<https://doi.org/10.23939/smeu2024.02.220>

© Моторнюк У.І., Сліпачик С.В., 2024

Досліджено сутність категорії створення та здійснення господарської діяльності транснаціональних корпорацій в Україні. Досліджено сутність та особливості функціонування ТНК, принципи вибору приймаючих країн. Описано переваги та недоліки для суб'єктів українського бізнесу від діяльності ТНК, а також позитивні і негативні сторони для ТНК від здійснення господарської діяльності на території нашої держави. Проаналізовано динаміку надходжень ПІП в українську економіку протягом останніх 10 років, а також географічну структуру капіталовкладень. Охарактеризовано найбільш привабливі галузі для залучення іноземного капіталу та функціонування транснаціональних корпорацій. За результатами проведеного дослідження сформовано перелік заходів, які б сприяли поглибленню позитивного ефекту діяльності ТНК в Україні і навпаки нівелювати негативні аспекти їх господарювання.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, бізнес, прямі іноземні інвестиції, приймаюча країна, воєнний стан.

Постановка проблеми

Сучасні глобалізаційні процеси зумовлюють нові правила господарювання на міжнародному ринку. Для розвитку українських компаній, поглиблення міжнародної співпраці та залучення нового досвіду необхідно брати активну участь в зовнішньоекономічних процесах. На даний момент важливим гравцем на світовому ринку є транснаціональні корпорації.

ТНК у межах своєї діяльності визначають рівень попиту на товари, послуги, приплив капіталу у приймаючу країну, застосування новітніх технологій, створення додаткових робочих місць, мають значний вплив на конкурентоспроможність національного виробника тощо. Завдяки значному обсягу фінансових ресурсів та високій репутації на міжнародному рівні досить часто ТНК обумовлюють економічну та політичну діяльність цілої країни, а не тільки окремих галузей господарювання.

Актуальність дослідження

З урахуванням посилення ролі та впливу ТНК на світові економічні, торгівельні, фінансові та інші процеси стає необхідним визначити вплив даних компаній на суб'єкти українського бізнесу. Зважаючи на сучасні важкі і непередбачувані умови діяльності необхідно знати чи володіють національні компанії і країна загалом перевагами від діяльності транснаціональних корпорацій, чи все ж таки це становить загрозу і необхідно вживати певних заходів для досягнення оптимальних умов діяльності та отримання максимальної вигоди.

Формулювання мети та завдань статті

Метою даного дослідження є визначення особливостей діяльності транснаціональних корпорацій, виокремлення їх впливу на розвиток українського бізнесу в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців дослідження діяльності транснаціональних корпорацій, особливостей функціонування та впливу на країну базування і приймаючі країни залишається актуальним протягом останніх десятиліть. На даний момент особливу увагу цьому питанню приділяють українські дослідники. З урахуванням стрімкого розвитку і вагомого впливу даних компаній, значної ролі у міжнародному обігу капіталу, залученні інновацій та продуктів науково-технічного процесу, створенні робочих місць для України це питання є особливо важливим в умовах воєнного стану. Оскільки політичні та економічні умови діяльності є нестабільними, тому потрібно слідкувати за чинниками, що можуть вносити зміни у конкурентне середовище країни, мати вплив на конкурентоспроможність національного виробника та товарів.

Серед науковців, які ґрунтовно досліджували питання діяльності ТНК в Україні та їх вплив на економіку були наступні: Іванова М.О. [1, с. 88-95], Юнацький М.О. [2, с. 78-84], Пономаренко І.В. [3] та інші. Серед тих, які виокремили позитивні та негативні аспекти діяльності ТНК варто відзначити Малишевська А.О. [4, с. 83-86] та інші. Серед дослідників запропонував заходи подолання негативного впливу функціонування ТНК на українському ринку Качур А.В. та Могилко Д.М. [7, с. 55-62] та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сьогодення диктує нові правила та принципи ведення бізнесу в Україні. В сучасних умовах становлення ринкової економіки вагому роль та вплив на умови діяльності українських підприємств мають транснаціональні корпорації (ТНК). Їх становлення та стрімкий розвиток встановило нові пріоритети ведення зовнішньоекономічної торгівлі, міжнародної співпраці, участі у міжнародному поділі праці. Діяльність міжнародних компаній залишила відбиток у формуванні економічної системи країни, становленні сучасного бізнесу, світової торгівлі тощо. З урахуванням швидких темпів глобалізації та інтернаціоналізації виробництва, торгівлі, надання послуг можна сказати, що жоден процес у світовій економіці не відбувається без участі транснаціональних корпорацій.

За підсумками Конференції ООН з торгівлі та розвитку, транснаціональна корпорація - це підприємство, що об'єднує юридичних осіб будь-яких організаційно-правових форм і видів діяльності у двох чи більше країнах і провадить єдину політику та загальну стратегію завдяки одному або декільком центрам прийняття рішень. ТНК визнають рушійною силою світових економічних систем, в тому числі українського бізнесу. Вони характеризуються вагомим впливом на динаміку та рівень конкурентоспроможності товарів і послуг, контролюють рух капіталу та надходження іноземних інвестицій [1, с. 88-95]. Завдяки географічному розташуванню у різних країнах світу та значним фінансовим можливостям ТНК зосереджують у свої руках найбільш наукоємні виробництва, є лідерами серед власників патентів та ноу-хау. Цікавим є те, що компанії даного типу можуть впливати на умови діяльності не тільки конкурентів, організацій-сусідів, а також цілих країн, оскільки розмір статутного капіталу та інвестицій є значно більшим за ВВП багатьох країн світу.

Передумови створення та особливості діяльності ТНК наведено на рис. 1.

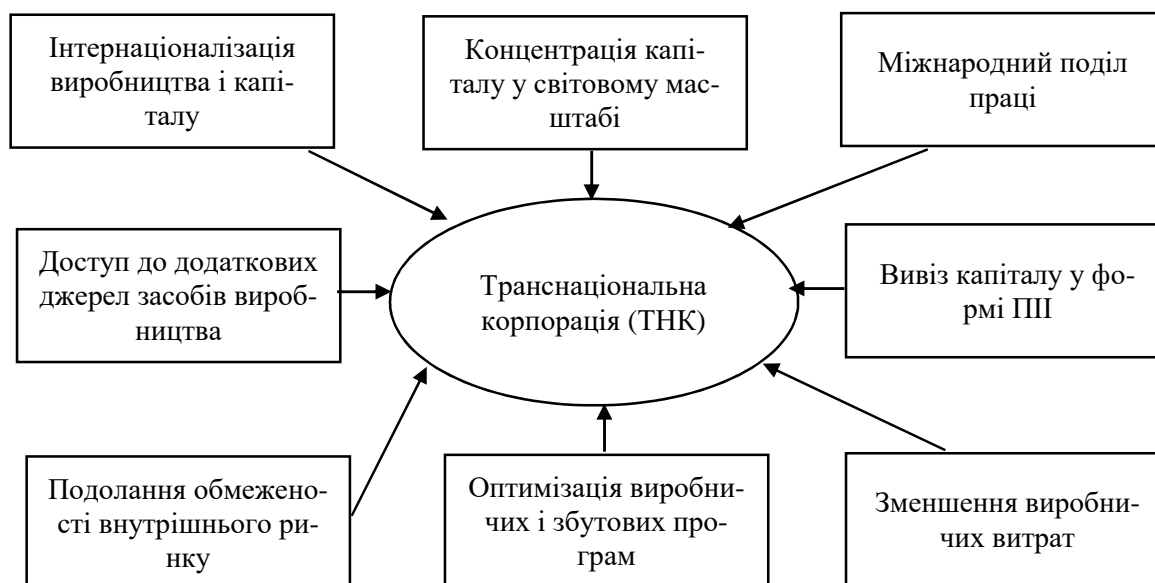

Рис. 1. Економічна система створення транснаціональних корпорацій
Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [2, с. 78-84]

З огляду на значні показники товарообігу, доходу, кількості працівників, інвестицій в аналітиків та експертів існує ряд побоювань стосовно негативного впливу ТНК на функціонування цілої країни, зокрема України, яка на даний момент діє в умовах воєнного стану. Оскільки, як зазначено вище дані показники досить часто в транснаціональних компаній є вищими ніж в цілій державі. Відповідно вони мають вагомий вплив на економічну, фінансову, інвестиційну та інші сфери діяльності країни. Тому можуть визначати ключові напрямки і показники функціонування держави. Також ТНК це окрема компанія, яка не належить державі, тому в силу особливостей заснування та діяльності може ухилитися від політичного, податкового, економічного тиску, що є неможливим для держави, яка входить у різні світові спільноти, організації, є учасниками союзів тощо.

На даний момент особливо важливо дослідити питання впливу транснаціональних корпорацій на розвиток українського бізнесу, який відчуває потребу у фінансові допомозі, переживає економічну кризу та діє в умовах воєнного стану, постійних обстрілів агресором та неминучості передбачити завтрашній день. Зважаючи на сучасне становище, популярною залишається думка, що діяльність ТНК в Україні сприяє надходженню інвестицій, які допомагають розвитку компаній, що є платниками податків і відповідно поповнюють державний бюджет країни. Завдяки податковим надходженням уряд підтримує діяльність державних підприємств, стимулює підприємців продовжувати власну діяльність. Також ТНК пропонують велику кількість робочих місць, виводять на ринок нові продукти.

У результаті проведеного аналізу діяльності ТНК в Україні сформовано перелік позитивних моментів, якими є покращення виробничої бази України. До цього переліку належить впровадження досягнень науково-технічного прогресу в країні базування. Залучення іноземних технологій дозволяє покращити якість продукції, підвищити рівень конкурентоспроможності на іноземних ринках, що впливає на обсяги експорту. Новітні технології також можуть вплинути на умови праці робітників та екологічну ситуацію у країні [3].

Серед проблем, які постають перед українськими суб'єктами бізнесу в результаті діяльності ТНК, можна виокремити наступні: нестабільність політико-правового становища, нерозвиненість ри-

нкової інфраструктури та внутрішнього інвестиційного ринку, обмежена орієнтація бізнесу на зовнішньоекономічну співпрацю, наздоганяючий характер науково-технологічної діяльності, інноваційної складової господарювання, криза високотехнологічних галузей економіки тощо. Тобто, якщо велика кількість ТНК розташована в межах країни і визначає тенденції формування попиту, цінову політику на ринку, то національні виробники досить часто не вступають з ними у конкурентні відносини, не прагнуть вдосконалюватися, адже вважають, що важко досягнути наявного рівня якості і це відповідно впливає на характеристики виготовленої продукції. Окрім цього, недоліки діяльності транснаціональних корпорацій в Україні досить часто пов'язані з вище переліченими перевагами. До цього переліку можемо віднести зловживання українськими ресурсами та сировинною базою. Тобто надмірне споживання ресурсів може привести до їх зникнення, також варто звернути увагу на заробітні плати для трудового персоналу, адже в Україні він є значно нижчим ніж в країнах Європи. До того ж, ТНК не звертають уваги, які галузі є стратегічно важливим для України, а просто відкривають компанії на вигідних територіях. У результаті важливі і перспективні сфери для економіки України занепадають, а сфери, якими ринок перенасичений, продовжують розвиватися. Спостерігають випадки відпливу капіталу ТНК в країни з нижчим або нульовим рівнем оподаткування (офшорні зони), що породжує несплату податкових платежів в бюджет країни базування.

Ряд переваг і недоліків для приймаючої країни від діяльності ТНК, а саме такої має статус України, коли на її території відкривають транснаціональні корпорації, систематизовано і представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки діяльності ТНК в приймаючій країні, яка діє в умовах воєнного стану

Переваги	Недоліки
Міжнародна спеціалізація на основі залучення інвестицій	Зростання конкуренції на внутрішньому ринку, занепад розвитку національних виробників
Становлення міжнародних галузевих територіальних одиниць	Стрімке зростання транскордонного злиття і поглинання національних компаній
Вирівнювання національних відтворювальних виробничих структур.	Розташування у країні трудомістких і матеріаломістких виробництв, які продукують в довкілля шкідливі і небезпечні відходи
Відсутність кордонів для переміщення сировини, товарів	Відтік капіталу, прибутку в країни базування, промислово-розвинуті країни
Відкриті кордони до більш якісної і дешевої ресурсної бази	Ухилення від сплати податків
Розвиток науково-технічної сфери	Занепад галузей, які є непривабливими для керівництва ТНК
Залучення додаткових інвестицій	Вплив ТНК на економічну, політичну, фінансову владу у країні

Джерело: сформовано на основі [4, с. 83-86]

З огляду на вище наведену таблицю можна підсумувати, що для приймаючої країни позитивні аспекти діяльності транснаціональних корпорацій полягають у припливі додаткових інвестицій, великій кількості робочих місць, розвитку інноваційних технологій, підвищенні якості продукції та її відповідності міжнародним стандартам, розвитку конкурентного середовища тощо. Проте для приймаючої країни існують і негативні сторони, зокрема це є надмірне споживання національних ресурсів, ухилення від сплати податків, відтік капіталу до країни-донора, занепад малого і середнього бізнесу, які не в змозі конкурувати з потужними ТНК, монополізація національного ринку. Негативним аспектом для України у даному випадку також виступає відсутність законів, постанов, нормативно-правової бази, яка б регулювала діяльність транснаціональних корпорацій на території нашої держави.

Вище зазначено, що позивним аспектом та вигідною фінансовою стороною створенні ТНК в Україні є залучення додаткових іноземних інвестицій. Варто розглянути динаміку вкладення іноземних коштів в економіку нашої держави (див. рис. 2).

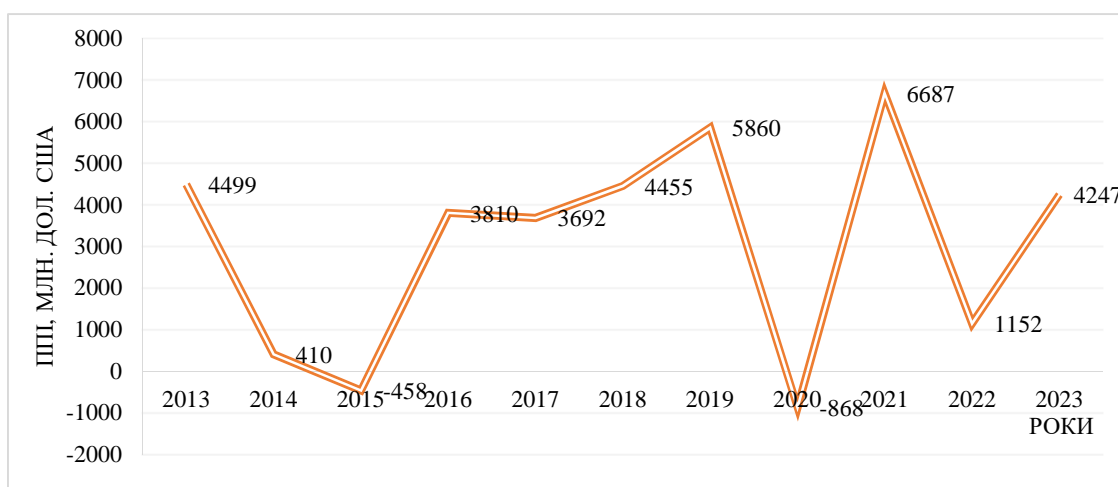

Рис. 2. Динаміка надходження ПІІ в Україну протягом 2013-2023рр.

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5]

Як бачимо з вище наведеного графіка динаміка є нестабільною та кожного року присутні значні коливання. Так у 2014р. порівняно з 2013р. обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну зменшився на 4 089 млн. дол. США. Це пояснюють початком захоплення східних областей агресором, нестійким політичним та економічним становищем, відповідно наявні високі ризику вкладу капіталу, тому інвестори не ризикували вкладати власні кошти. У наступному році ситуація ще погіршилася і даний показник вже був від'ємним. У наступні роки ситуація дещо стабілізувалася і можемо побачити з кожним роком приплив більшого обсягу іноземного капіталу до 2020р. Переломним моментом стала пандемія, коли бізнес призупинив діяльність і населення світу сиділо у закритих домівках. У цьому році був різкий спад обсягу вкладень, що становило 6 728 млн. дол. США. У 2022р. ситуація також погіршилася початком повномасштабного вторгнення та змінами умов діяльності українського бізнесу під постійними обстрілами та небезпекою. У цей рік також обсяг інвестицій зменшився на 5 535 млн. дол. США, проте у наступному році іноземні інвестори вже більше коштів вклали в українську економіку та бізнес з метою підтримки розвитку.

Перелік країн, які найбільше вкладали в український бізнес у 2022 році відображено на рис. 3.

За даними наведеного графіка бачимо, що найбільший обсяг капіталовкладень надійшов з Кіпру (у загальній структурі займає 42 %). Меншу частку займають Нідерланди (23 %) і Швейцарія (10 %). Менше вклали в економіку України Велика Британія і Люксембург. Незначна частка належить Австрії (4 %), США та Німеччина (по 3 %), Італія (2 %). Серед зазначених країн бачимо, що перші місця займають країни, у який розташовані офшорні зони і які ними славляться. Відповідно кошти, які надійшли з даних країн, повернули у країни-донори без оплати податкових платежів у бюджет України, тобто капітал був виведений з території нашої держави. Це означає, що власники компаній скористалися українською сировиною, трудовими ресурсами та іншими ресурсами для діяльності їх компаній, а потім зароблені кошти вивели у країни-донори. Найбільш привабливі галузі в Україні для іноземних інвесторів відображено на рис. 4.

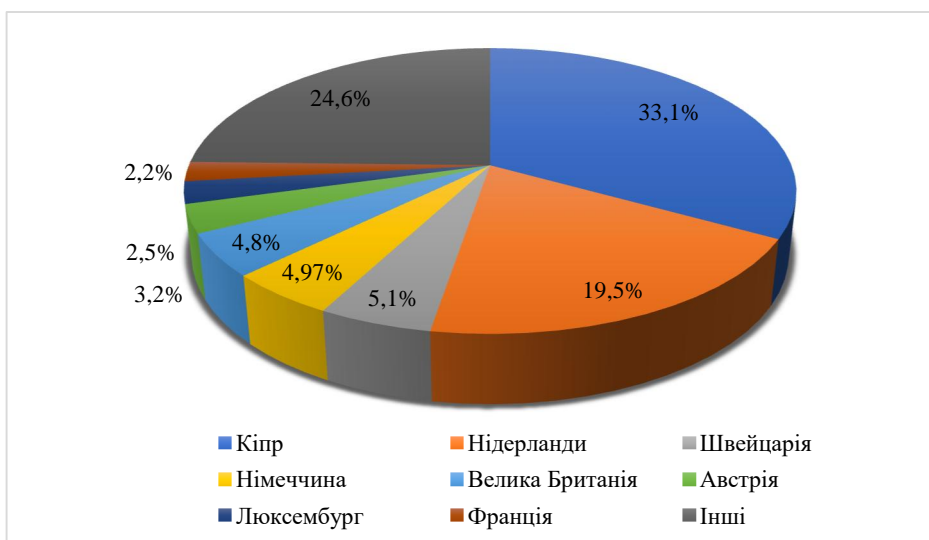

Рис. 3. Географічна структура надходжень ПІІ в Україну у 2022р.

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [6]

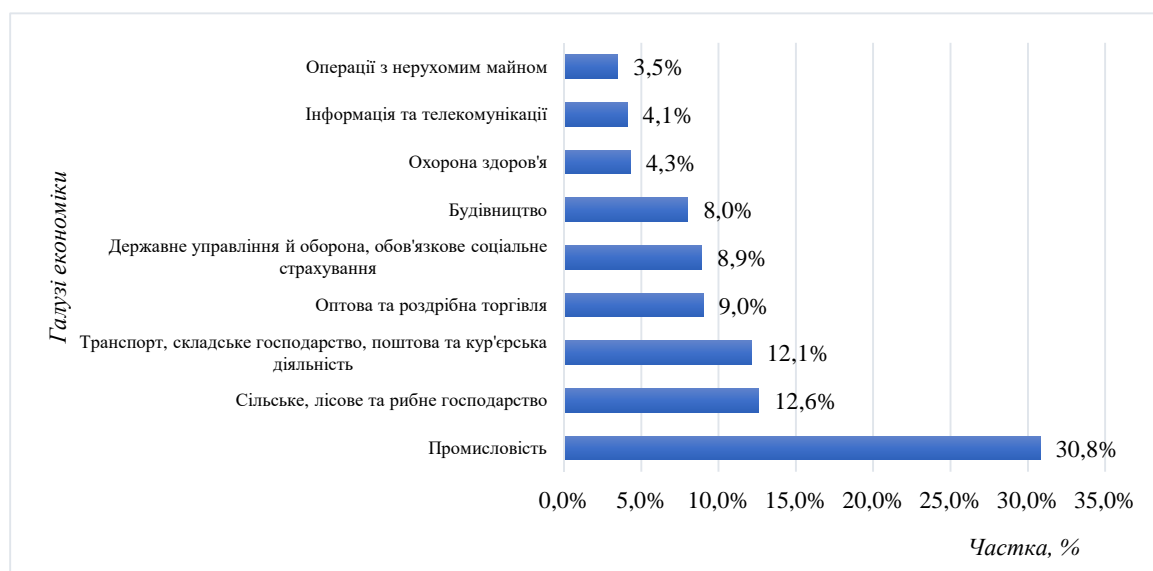

Рис. 4. Найбільш привабливі галузі для іноземних інвесторів в Україні

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [6]

З наведеного графіка видно, що перше місце займає харчова промисловість. Тобто транснаціональним компаніям вигідно розташовуватися на території України, використовувати доступну ресурсну базу, споживати наші культури, продукти за доступними цінами і продавати нашим споживачам дорогі продукти кінцевого виробництва. Відповідно поруч з харчовою промисловістю друге місце займає торгівля. Менш популярними для залучення капіталу є фінансова сфера, машинобудування, металургія, хімічна промисловість тощо. Позицію фінансових операцій можна пояснити нестійким економічним та фінансовим становищем, нестабільним курсом національної валюти, відсутністю банків на рівні швейцарської довіри. Металургія процвітала до захоплення східних областей, на даний момент провідні металургійні заводи є пошкодженими або зруйнованими, видобуток корисних копалин припинено, що зумовлено активними воєнними діями на Сході України. Також варто розглянути передумови розташування транснаціональних корпорацій на території України (табл. 2).

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості розташування ТНК в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Наявність значного обсягу доступних ресурсів (від дешевої сировини, робочої сили до сприятливого клімату). 2. Вдале географічне розташування. 3. Наявність міждержавних угод, нормативно-правових актів, які регулюють міжнародну співпрацю України з країнами світу, в том числі інвестування.	1. Значні темпи зростання інфляції. 2. Наявність корупції, «кумівства». 3. Тінізація економіки. 4. Зростання монополізації вигідних та прибуткових сфер діяльності, занепад розвиваючих галузей. 5. Низький рівень довіри іноземних інвесторів до державних структур, вітчизняних виробників.
Можливості	Загрози
1. Мінімізація впливу органів державної влади на господарську діяльність компаній. 2. Розвиток та нарощення прибутків галузей діяльності, що є привабливими для інвесторів. 3. Співпраця з інвесторами на довгострокову перспективу. 4. Можливість сплати податків за меншою ставкою. 5. Приплив капіталу, іноземної валюти в економіку України, в тому числі банківські установи. 6. Залучення додаткових коштів для розвитку науково-технічної сфери, прогресивних галузей економіки.	1. Неокупність інвестованих коштів. 2. Недосконалий правовий механізм захисту іноземних інвесторів від недобросовісних партнерів. 3. Нерозвиненість транспортної інфраструктури (недоступне користування авіатранспортом, загроза використання морського та залізничного транспорту, нестабільність функціонування енергетичного комплексу). 4. Тяжкий фінансовий стан багатьох підприємств (здебільшого стан кризи або на межі дефолту). 5. Низька купівельна спроможність населення. 6. Постійна небезпека у результаті масових обстрілів, атак у ході ведення бойових операцій з метою оборони країни. 7. Ймовірність пошкодження або знищення устаткування, виробничих структур, адміністративних будівель. 8. Нестабільна податкова, митна політика, що пов'язано зі стягуванням податків та наповнення державного бюджету.

Наведений SWOT-аналіз підкреслює, що транснаціональні корпорації бажають розвивати діяльність в Україні, адже тут наявні доступна ресурсна база, низький рівень оплати праці, відсутність чіткого регулювання їх діяльності на рівні органів державної влади, можливості виводу капіталу без сплати податків. Проте іноземні компанії стикаються із деякими незручностями, зокрема це є нестабільність політичного та економічного середовища функціонування, тривалі бойові операції під час повномасштабної війни, ймовірність втратити дохід, низький рівень купівельної спроможності споживачів.

Залучення транснаціональних корпорацій в Україну, а також оптимальний розподіл прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності можливий лише за умови покращення інвестиційного клімату в країні. Для цього необхідно реалізувати ряд заходів. По-перше подолати корупцію та бюрократичні бар'єри, що дозволить сформувати чітку та прозору правову базу, яка буде регулюватися діяльність ТНК в межах України, сприятиме стійкому економічному становищу. По-друге, це може бути впровадження податкових та митних пільг, дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик. Зазначені заходи дозволять не тільки залучити додаткові іноземні інвестиції, але й стимулюватимуть іноземні компанії розвивати пріоритетні для української економіки види економічної діяльності. Для залучення інвестицій важливим також є політична, фінансова та економічна стабільність, яка доводить інвестору, що у країну вкладати вигідно і можна отримати прибуток. А також слід звернути увагу на рівень життя населення, якщо забезпечити хороший рівень заробітної плати,

забезпечити оптимальні умови проживання та розробити правову базу, яка захищатиме їх права та інтереси, то самі люди будуть прагнути розбудувувати свою країну [7, с. 55-62].

Враховуючи переваги та недоліки діяльності транснаціональних корпорацій на території України варто відзначити, що позитивні моменти безумовно є і це переважно виражено додатковим припливом капіталу. Проте варто не забувати про негативні сторони і при дозволі відкрити міжнародну компанію на території держави варто обумовити умови діяльності, обсяг використаних ресурсів та процес оподаткування отриманого доходу.

Висновок

У результаті проведеного дослідження визначено, що транснаціональні корпорації відіграють значну роль на світовому ринку. Розвинутим на потужним ТНК під силу встановлювати економічні, фінансові та політичні орієнтири діяльності цілих країн. Вони впливають на ринкове середовище, цінову політику, вподобання споживачів та репутацію і конкурентоспроможність національного виробника, що визначає експортний потенціал країни.

На основі викладеного матеріалу можна підсумувати, що діяльність ТНК в Україні може мати як позитивний, так і негативний вплив. Зважаючи на сучасні умови діяльності українського бізнесу, тобто реалії в умовах війни, постійних обстрілів та невпевненості у завтрашньому дні, присутність ТНК на українському ринку дещо стимулює економічну систему. Серед основних позитивних аспектів варто виокремити створення додаткових робочих місць, що має прямий вплив на добробут та фінансову забезпеченість людей. Також до цього списку відносять впровадження новітніх технологій, залучення інновацій, приплив капіталу у вигляді інвестицій тощо.

Проте перелік негативних аспектів є також чималим. Серед даного переліку варто вказати доступність і дешевизну ресурсної бази, робочої сили, що неабияк приваблює ТНК. Окрім цього можна назвати ухилення від сплати податків, занепад галузей економіки, які є непривабливими для керівництва ТНК.

З урахуванням наявного негативного впливу та всіх його можливих проявів це може неабияк зашкодити відновленню держави у післявоєнний період та подальшому розвитку. Ухилення від сплати податків зумовить нестачу коштів у бюджеті, а низькі зарплати вплинуть на низький рівень щастя, добробуту населення.

З огляду на це, державному уряду необхідно вжити певних заходів для максимального прояву позитивних аспектів діяльності ТНК та ухилення від негативного впливу. Такими заходами можуть бути подолання корупції, розроблення чіткого законодавства, яке б регулювало діяльність ТНК в Україні тощо.

Перспективи подальших досліджень

Розвиток вітчизняних транснаціональних корпорацій є перспективою для покращення економічного стану в Україні, а державне регулювання відіграє одну з основних ролей в цьому процесі. Зважаючи на те, що в Україні діє достатня кількість ТНК доцільним є дослідження проблематики державного регулювання їх діяльності.

Список літератури

1. Іванова М.О. Вплив ТНК на розвиток економіки України: переваги та недоліки. Європейський вектор економічного розвитку. Економічні науки. 2014. № 2 (17). С. 88–95.
2. Юнацький М.О. Огляд фінансових і нефінансових чинників впливу діяльності ТНК на економіку. Економіка та суспільство. 2018. № 15. С. 78–84.
3. Пономаренко І.В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економіку України. Ефективна економіка. 2012. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1798>
4. Малишевська А.О. Вплив транснаціональних корпорацій на приймаючі країни і країни базування. Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2021. № 1 (15). С. 83–86.

5. Прямі іноземні інвестиції в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
6. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=InvestitsiinaDiiialnistVUkrainiZa2022-Rik&isSpecial=true#_ftnref1
7. Качур А.В., Могилко Д.М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. Економіка та суспільство. 2018. № 19. С. 55–62.

References

1. Ivanova, M.O. (2014). The impact of TNCs on the development of the Ukrainian economy: advantages and disadvantages. *European vector of economic development. Economic science*, vol. 2 (17), pp. 88–95 (in Ukrainian).
2. Iunatskyi, M.O. (2018). Review of financial and non-financial factors of influence of TNC activities on the economy, *Economy and Society*, vol. 15, pp. 78–84 (in Ukrainian).
3. Ponomarenko, I.V. (2013). The influence of transnational corporations' activities on the economy of Ukraine, *Effective economy*, [Online] vol. 2, Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1798> (in Ukrainian).
4. Malyshevska, A.O. (2021). Influence of transnational corporations on host countries and base countries. Student Bulletin of *The National University of Water and Environmental Engineering*, vol. 1 (15), pp. 83–86 (in Ukrainian).
5. Foreign Direct Investments in Ukraine. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (in Ukrainian).
6. Investment activity in Ukraine in 2022, Retrieved from: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=InvestitsiinaDiiialnistVUkrainiZa2022-Rik&isSpecial=true#_ftnref (in Ukrainian).
7. Kachur, A.V. and Mohylko, D.M (2012). TNC and their role in modern international economic relations. *Economy and Society* vol. 19, pp. 55–62 (in Ukrainian).

U. I. Motorniuk, S. V. Slipachyk
Lviv Polytechnic National University
Department of Foreign Trade and Customs

THE INFLUENCE OF THE ACTIVITIES OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS ON THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN BUSINESS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

© Motorniuk U. I., Slipachyk S. V., 2024

The article examines the essence of the category transnational corporations because of it is major player in the market, determining trends in the formation of demand for goods, the competitiveness of national producers and often dictating the conditions of activity of entire countries. The relevance of this study is due to the increasing role of transnational corporations in the global economy in general and in Ukraine in particular, and their decisive influence on the formation of pricing policy, sales, and the development of certain sectors of the economy. The purpose of the study is to examine and analyze the impact of transnational corporations' activities on Ukrainian business, to identify the positive and negative aspects of this phenomenon, and also the prospects for further activities, taking into account the ongoing hostilities in Ukraine. The article analyzes the dynamics of foreign investors' investments over the past ten years, as well as the structure of the largest investor countries and the most attractive industries for them. The research was conducted using such methods as analysis, synthesis, comparison, and graphical representation. As a result of the study, the author has compiled a list of advantages and disadvantages for Ukraine as a host country from the activities of transnational corporations, benefits that can be obtained, as well as threats that pose a danger to further economic development and foreign economic cooperation. In addition, the investment attractiveness of transnational corporations is analyzed, i.e., what factors encourage them to open a business in Ukraine. Finally, the author compiles a list of measures that the Ukrainian government should implement to maximize the benefits for international companies and protect its own resource potential, economic and political spheres, population,

environment, etc. The practical significance of the study is to develop measures to overcome the negative impact of transnational corporations' activities on Ukrainian business, as well as to maximize the benefits and attract investment. This issue is especially important for Ukrainian business in the context of a full-scale invasion, as the business environment is already unstable and unpredictable, and it is difficult for the authorities to control and ensure the sustainability of national producers in a competitive environment. In this regard, all factors that have a direct impact on the economic, financial and political environment, the amount of investment and tax revenues attracted, the level of innovation, and the protection and promotion of domestic producers should be taken into account.

Keywords: transnational corporations, business, foreign direct investments, host country, marital state.